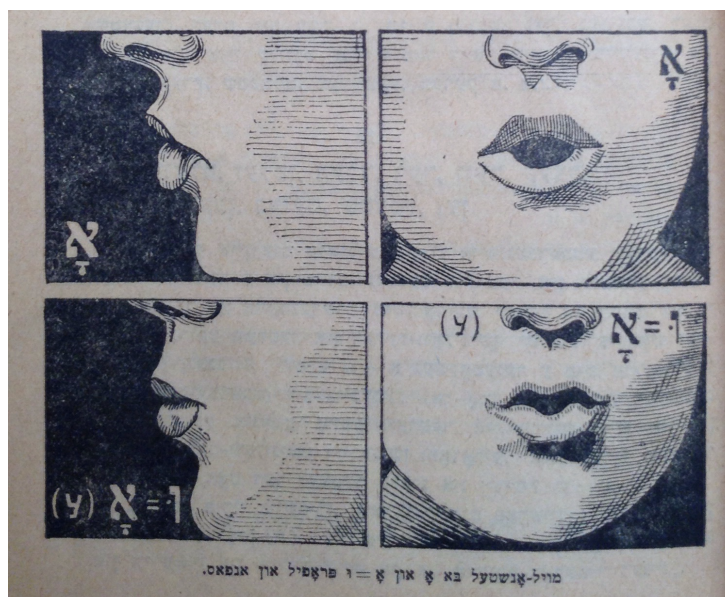

התרבות האחרת: האתגר של ספרות יידיש

ד"ר חנה פולין-גלאי

hpgalay@taux.tau.ac.il

קורס מס' 0680-8308, תשפ"א, סמסטר א
היקף שעות: 2 לתואר: ראשון מטלה סופית: בחינת בית
יום ה', בין 12:00-14:00
שעות קבלה: לפי תיאום מראש

"ביידיש זה נשמע יותר טוב"—כך טוען הביטוי העממי. הקורס הזה שואל האם ההיסטוריה, הפוליטיקה והתרבות של העם היהודי אכן 'נשמעות אחרת' מהפרספקטיבה של יצירה ביידיש. נחקור את השאלה הזאת באמצעות המסורת הספרותית שנכתבה ביידיש מהמאה ה-17 ועד היום, אשר נעה בין טקסטים דתיים למהפכניים, עממים למודרניסטים, תיעודיים לפנטסטיים.

מעבר לערכה האסתטי, ספרות היידיש שופכת אור חדש על מספר דיונים תאורטיים: היא מערערת את הקשר בין שפה למדינה, דיבור יומיומי לספרות גבוהה, הרגלי קריאה למגדר, ומלמדת על היכולת של קורפוס ספרותי לשרוד ולהשפיע אחרי מחיקתה של קהילת הקוראים המקורית. נדגיש במיוחד את ההשפעה של ספרות יידיש על תרבות ישראלית ועולמית כיום.

בנוסף לקריאה ספרותית, הקורס יכלול הקרנות סרטים, מפגשים עם חוקרים ופעילים בעולם היידיש העכשווי.

חובות:

—קריאה משיעור לשיעור

—נוכחות חובה (עם מצלמה פתוחה)

—הגשת 8 תגובות שבועיות (או מטלות מיוחדות) לפרורם במודל, עד 12:00 בלילה לפני השיעור. אם אין מטלה מיוחדת לאותו השבוע, יש לכתוב תגובה בת 3-5 משפטים, בהם אתם מעלים שאלות לדיון או תגובות ראשוניות לקריאה השבועית

—בחינת בית

לא נדרשת ידיעה מוקדמת ביידיש. הקריאה והדיונים יהיו בשפה העברית. הקריאה תהיה זמינה גם ביידיש.

הרכב הציון:

30% השתתפות פעילה, הכנה לשיעורים, הגשת מטלות

1.
22.10.20 הקדמה והיכרות
בזמן השיעור: נאום של פרנץ קפקא על יידיש; אברהם סוצקבר "יידיש" (1948), קטע מתוך הסרט בית אבי של דני רוזנברג
2.
29.20.20 יידיש על יידיש
נאומו של י.ל. פרץ בועידת צ'רנוביץ (1908) נתן אלטרמן "מכתבו" "מכתבו של מנחם מנדל" (1945)
מטלה: לראיין מישהו י (ברחוב, מהמשפחה, ידיד, שכן, בן/בת זוג, כו") ולשאול מה הם יודיעם על לשון ותרבות היידיש? מה האסוציאציות שלהם? להעלות סרטון או תמליל קצר (לא יותר משתי דקות)
3.
5.11.20 ספרות יידיש בתחילת דרכה כספרות נשים
גליקל מהמלין/גליקל פון המלין, זכרונות 1719-1691 , (ספר ראשון וחלק מן הספר השני עמ' 6-73, הטקסט דו-לשוני) קדיה מולודובסקי, "שירי נשים/ פרויענלידער" (1927)
4.
12.11.20 אמונה ופנטזיה
רב נחמן מברסלב, "מעשה משבעת קבצנים/מעשיה מז' בעטלערס", סיפורי מעשיות (1800)
5.
19.11.20 חילון וחינוך מיני
אברהם גולדפאדן, שני יקטן-יקטן/ די ביידע קוני לעמל 1880 לערך מטלה: צפייה בסרט: שני קוני למל, ישראל בקר, 1966
6.
26.11.20 יהודים וחיות אחרות
שלום יעקב אברמוביץ/ מנדלי מוכר ספרים, סוסתי/ די קליאטשע , (1875) מטלה ל 2 תלמידים : לתת ד"ר דרור בורשטיין על גישתו הכללית של מנדלי לבעלי חיים (ראיון בן 15 דקות)
7.
3.12.20 אומנות הדיבור של שלום עליכם
שלום עליכם, "הסיר" "אילו הייתי רוטשילד", מתוך שלום עליכם: מבחר סיפורים עריכה: דוד רוסקיס (תל אביב, 2008) (עמ' 93-102); "עירם של אנשים קטנים", "דרייפוס בכתיאבלקה" (עמ' 45-60) מתוך: עירם של האנשים הקטנים/ די שטאט פון די קליינע מענטשעלעך; מיידיש - בני מר (תל אביב, 2005)
מטלה: להקליט קריאה דרמטית של קטע מתוך אחד המונולוגים של שלום עליכם (באורך של דקה אחת), בעברית או ביידיש
8.

10.12.20 בין שתי מלחמות ושני עולמות
ש' אנסקי, בין שני עולמות (הדיבוק)/צווישן צוויי וועלט (דער דיבוק) : אגדה דרמטית בארבע מערכות תרגום: ח"נ ביאליק, 1922, הוצאה מחודשת: הוצאת אור-עם, תל אביב, 1983. בזמן השיעור: הקרנת סרט דער דיבוק, מיכל ושינסקי, 1937
9.
17.12.20 האני החדש: שירה אינטרוספקטיבי אמריקאית
משה לייב הלפרין: 209–223 מתוך שירת היחיד בניו יורק ; ציליה דראפקין: עמ' 24–32; יעקב גלאטשטיין שירים: "1919", "טירטל-טויבן", "המלך הגאה", "טונים", "רכוש", "תפילה", "ארטריוסקלזיס", "אדם חלש אני", "מקצבים חופשים" עמ' 23–11, "פרושי-לשון" (95–98) מתוך: משורר בניו יורק תרגום בנימין הרשב, (הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1990)
10.
24.12.20 גזע בספרות יידיש
יוסף אופטושו, לינטשעריי, A Lynching , 1922
11.
31.12.20 שואה
אברהם סוצקבר, "לוחות העופרת של דפוס ראם", 1943; יעקב גלטשטיין, "בלי יהודים" סרט: הילדים שלנו , נתן גרוס, 1949
12.
7.1.21 העתיד בתרגום?
יצחק בשביס זינגר, "צייטל וריקל/צייטל און ריקל" מתוך הספר תשמעו סיפור! תרגום: בלהה רובינשטיין (תל אביב, 2014) הקרנת סרט: המוזות של יצחק בשביס זינגר
13.
14.1.21 דיון מסכם והכנה למבחן הבית